

Knivsta Hembygds-gille - Igår & Idag

Gillet's historia i korthet

Från år 1758 var Knivsta sockenmagasin förutom en spannmålsbank också en form av kassa ur vilken socknens gemensamma utgifter betalades. Magasinsföreståndarna och även skollärarna fick sin lön i natura från detta. En stor del av överskottet gick också till de fattiga i församlingen. Inrättningen bestod i sin ursprungliga form fram till att sockenmagasinen överläts på kommunalstämmorna. I Knivsta skedde så 1884 och tillgångarna skulle då förvandlas till endast penningmedel.

Genom ett kommunalt beslut 1943 kom delägarna i magasinsskassan, de som var innehavare av mantalssatt jord inom socknen, att själva överta förvaltningen. År 1963 beslöts, vid den ordinarie delägarstämman i Knivsta sockens magasinsskassa, att överlåta tillgångarna till ett blivande hembygds-gille. Tillgångarna skulle tillfalla gillet och 8216 kr och 17 öre överlämnades mot kvitto till magasinsskassans kassör J. V. Gustafsson i Vickeby. Till styrelse i Knivsta Hembygds-gille för 1964 valdes J. A. Laurén i Vickeby till ordförande, J. V. Gustafsson Johannelund till vice ordförande och Gustav Eriksson i Tomta till kassör.

I stadgarna § 1 stod " Hembygds-gillet har till uppgift att verka för hembygds- och församlingskänslans stärkande att samla och bevara rester av hembygdens gamla kultur samt söka skydda naturminnesmärken och allt som kan vara av värde att bevaras för kommande släkten."

Gillet's årsbok - Magazinet

Redan 1966 beslutade styrelsen att utge en årsbok om Knivsta med omnejd. Magazinet gavs ut 1967 - 1999 och såldes i Knivstas många affärer, på banker och på bibliotek.

Flera av gillet's grundare såsom J. V. Gustafsson och Nils Ålander ingick under många år i redaktionen och inspirerade många med sitt kunnande om bygden. En rad Knivstabor har också bidragit med artiklar/berättelser/ bilder genom åren. Per Thunström kom under 70-talet med i redaktionen och har med sin mångsidighet bidragit med både värdefulla texter och bilder i stor omfattning. Magazinet har under 2000-talet endast utgivits sporadiskt. Många nummer av årsskriften finns fortfarande till försäljning hos gillet och samtliga nummer finns att läsa på Knivsta bibliotek.

Sockenmuseet

Sockenmagasinet som såldes i slutet av 1800-talet kom under lång tid att användas som lagerlokal till en diversehandel i Särstalund. I samband med att gillet bildades flyttades magasinet tillbaka till en plats i närheten av ursprungsplatsen vid Knivsta gamla kyrka.

J. V. Gustafsson hade sedan ungdomen varit intresserad av allmän kulturhistoria och redan 1912 börjat fotografera sådant som ansetts lämpligt att bevara i bild och även samlat tidningsurklipp från år 1914

och framåt. Mycket av detta finns idag i gilletts ägo.

Sockenmuseet öppnades 1965 efter att många tillsammans med ordförande J. V. Gustafsson ihärdigt hade samlat in föremål.

Inför nyinviqning av museet 1995 hade hembygdsgillet låtit Nordiska museets "vårdavdelning" gå igenom, konservera och registrera ett stort antal föremål.

Kvarngården, Knivsta Övre Kvarn

Samtal kring en hembygdsgård kom snart igång i föreningen och flera byggnader var på tal. Den gamla småskolan vid Knivsta gamla kyrka och Kölängens gård fanns som förslag men det blev Kvarngården som gillet fick tillgång till 1971 och lagfart på 1975.

Knivstas utbyggnad under 70-talet gjorde att hembygdsgillet fick ta över flera byggnader som "stod på fel plats". Idag ingår de i Kvarngården och ger gården dess karaktär. Från 1971 - 1995 pågick renoveringen av de befintliga byggnaderna: 1. huvudbyggnad, 2. ladugård och 7. sockenmagasin/museum. Gillet lät också uppföra byggnader som flyttades till Kvarngården: 3. portlider från Kölängen, 4. smedja från Gamla Tarv, 5. magasin från Gredelby, 6. backstuga från Ängby och 8. dansbana från Margaretahemmet.

Många av de ursprungliga medlemmarna med mantalsatt jord gjorde oerhörda arbetsinsatser tillsammans med många andra medlemmar.

Under åren har byggnader behövt renoveras/förbättras och det har oftast gjorts med frivilliga ideella krafter, men också med hjälp av lokala sponsorerers bidrag.

Under åren 2024 och 2025 har mycket arbete lagts ner på att renovera byggnader på gården.

Gilletts verksamhet

Verksamheten gick under många år ut på att ordna hembygdsaftnar, kulturresoer och att ge ut årsskriften. Redan 1973 bildades Knivsta Hembygdsgilles folkdanslag som en sektion i gillet, idag Knivsta Folkdanslag och fristående förening sedan 1976. Midsommarfesten vid

Kvarngården anordnades av båda föreningarna för första gången 1976 och är sedan dess ett mycket välkommet arrangemang.

Många aktiviteter för barn och vuxna har anordnats under åren som gått t.ex. linberedning, halmarbete, växtfärgning och mycket annat.

Nils Ålanders tidiga kontakter med Knivsta skolor har under alla år varit vägledande. Det har bland annat varit besök i skolor, Naturskola på gården, klassbesök på Kvarngården och som idag besök med bakning i den stora ugnen i mjölnarbostaden.

Ställplats

Sverige Hembygdsförbund gör mycket för att vägleda landets hembygdsföreningar i arbetet med att hitta nya former för sin verksamhet - för att få den lönsam och för att värva nya medlemmar. Knivsta Hembygdsgille har sedan 2020 upplåtit del av Kvarngården till

ställplats för husbilar, vilket visat sig vara uppskattat av både svenska och utländska gäster. Knivsta har därmed också blivit "turistort". Alla övernattningar på gården har bidragit till att föreningens ekonomi har stärkts, men också krävt fler arbetsinsatser från medlemmar.

Medlemmar

Gillet fick tidigt flera hundra medlemmar i Knivsta och många har varit trogna under åren. Idag behöver gillet rekrytera fler medlemmar och planera för hur föreningen ska möta de nya medlemmarna.

Frågorna är många. Var hittar vi nya medlemmar? Vad kan intressera nya medlemmar? Vad kan föreningen erbjuda nya medlemmar? Hur tar vi emot våra nya medlemmar? Vilka målgrupper gäller?

Hemsida

Som medlem i Sveriges Hembygdsförbund har gillet tillgång till hemsida med möjlighet att presentera kulturarv/aktiviteter på lokal- och riksnivå. Där finns också möjligheter att publicera bilder, texter, personer, bildgallerier etc.

Idag presenteras bland mycket annat delar av redan utgiven lokalhistoria för att inspirera och locka till läsning av äldre berättelser om det som blev Knivsta tätort, dvs. texter och bilder ur Magazinet från de byar som idag är Knivsta tätort/centrum.

Ambitionen/förhoppningen är att Knivstabor och andra ska använda sig av hemsidan och bli intresserade av Knivstas kulturarv och kulturarv på region- och riksnivå. På sidan finns också aktuell information om gillet aktiviteter för både medlemmar och andra.

Till vår glädje har hemsidan många återkommande besökare och tillströmningen av nya besökare är väldigt god.

Gillet försöker också finnas med information på kommunens anslagstavlor.

Välkommen som medlem och till vår hemsida!

<https://www.hembygd.se/knivsta>

